

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΤΜΗΜΑ: Β3

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2017-2018

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: κ. Πιπινής

ΜΑΘΗΤΕΣ:

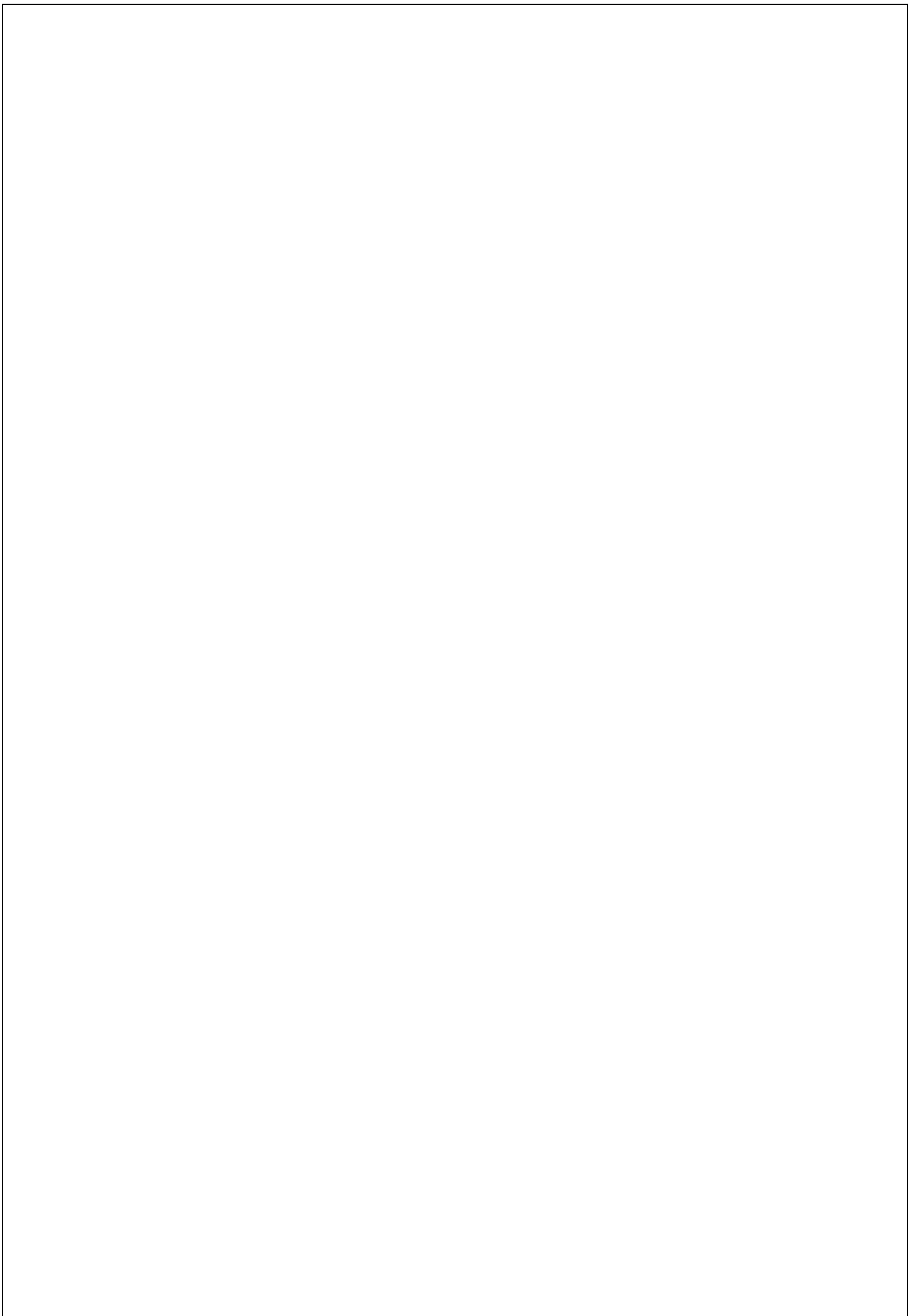
Παπαγγέλης Χρήστος → «Ορισμός και τρόποι καταπολέμησης του πληθωρισμού»

Πετρούλης Δημήτριος → «Συνέπειες του πληθωρισμού»

Ράπτης Αθανάσιος → «Αίτια του πληθωρισμού»

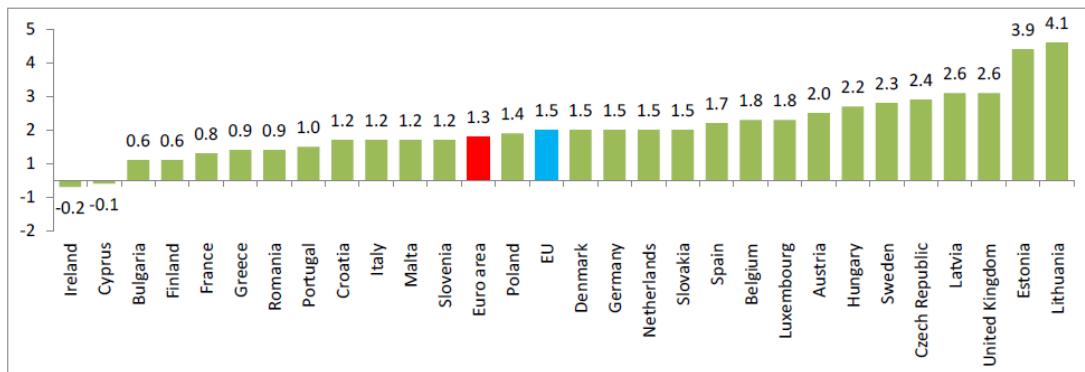
Ράπτης Σπύρος → «Μορφές πληθωρισμού»

Ρήγας Αθανάσιος → «Ορισμός αποπληθωρισμού και αίτια»

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Annual inflation rates (%) in July 2017, in ascending order

- Είναι το φαινόμενο μίας συνεχούς αύξησης του γενικού επιπέδου τιμών.
- Είναι μία συνεχής και όχι μία στιγμιαία αυτοτελής αύξηση των τιμών.
- Είναι αύξηση του μέσου επιπέδου τιμών και όχι μία σημαντική αύξηση στην τιμή συγκεκριμένων αγαθών.

Είναι βέβαιο πάντως, ότι στον πληθωρισμό τιμές δεν κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση και με την ίδια ακριβώς αναλογία. Οι μεταβολές των σχετικών τιμών (των τιμών των επιμέρους αγαθών) και της συνολικής δαπάνης, δημιουργούν ορισμένες πληθωρικές ή αντιπληθωρικές διαδικασίες, οι οποίες με τη σειρά τους έχουν χαρακτηριστικές επιπτώσεις: **α)** πάνω στο συνολικό προϊόν και **β)** στην κατανομή του εισοδήματος ανάμεσα στις διάφορες οικονομικές τάξεις. Ο πληθωρισμός ευνοεί τους οφειλέτες και αυτούς που αντλούν εισόδημα από κέρδη, σε βάρος των δανειστών και όλων εκείνων που έχουν σταθερό εισόδημα.

♦ Εισοδηματική πολιτική

Εισοδηματική πολιτική είναι ο στόχος για άμεσο έλεγχο των ημερομισθίων και των λοιπών εισοδημάτων. Ένα πάγωμα των μισθολογικών αυξήσεων είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσει ταχεία μείωση του πληθωρισμού. Στο παρελθόν, δεν κατάφερε να συγκρατήσει τον πληθωρισμό. Που απέτυχαν οι εισοδηματικές πολιτικές του παρελθόντος; Από τη στιγμή που οι κυβερνήσεις παρεμβαίνουν στην αγορά εργασίας, συχνά δεν μπορούν να αντισταθούν στην ταυτόχρονη επιδίωξη άλλων στόχων. Παραδείγματος χάρη, προσπαθούν, στο όνομα της ίσης μεταχείρισης, να συμπίεσουν τα συγκριτικά ημερομίσθια διαφορετικών ειδικοτήτων. Πολιτικές αυτού του τύπου αλλοιώνουν τα πραγματικά ημερομίσθια για συγκεκριμένες ειδικότητες, προκαλώντας υπερβάλλουσα προσφορά κάποιων ειδικοτήτων και υπερβάλλουσα ζήτηση για κάποιες άλλες. Τελικά, η πολιτική καταρρέει κάτω από τα βάρος των δυνάμεων της αγοράς. Στην καλύτερη περίπτωση, η εισοδηματική πολιτική

αποτελεί ένα τέχνασμα προσωρινής προσαρμογής. Μακροχρόνια, η συγκράτηση στις αυξήσεις των ονομαστικών ημερομισθίων είναι απαραίτητη για τη διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Κάποιες μορφές εισοδηματικής πολιτικής απέτυχαν επειδή οι κυβερνήσεις καθιέρωσαν το πάγωμα των ημερομισθίων, αλλά συνέχισαν να τυπώνουν χρήμα, κάτι που αποτελεί εγγύηση ότι η υπερβάλλουσα ζήτηση για εργάτες θα καταστρατηγήσει, τελικά, την πολιτική. Επίσης, η διαχείριση της μακροχρόνιας εισοδηματικής πολιτικής είναι δύσκολη, επειδή διαχρονικά μεταβάλλονται τα πραγματικά ημερομίσθια ισορροπίας για συγκεκριμένες ειδικότητες. Το πάγωμα της υφιστάμενης μισθολογικής δομής θέτει σταδιακά σε λειτουργία δύο πανίσχυρες δυνάμεις της αγοράς, την υπερβάλλουσα προσφορά και την υπερβάλλουσα ζήτηση.

♦ Θεσμική μεταρρύθμιση

Πρόκειται για μία προσέγγιση που αφορά τη μακροχρόνια περίοδο. Ενδιαφέρεται όχι για το προσωρινό κόστος μείωσης του πληθωρισμού, αλλά για τις μεθόδους διατήρησης του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα. Η ανεξαρτησία της τράπεζας αποτελεί χρήσιμη εκ των προτέρων δέσμευση για σφιχτή νομισματική πολιτική και χαμηλό πληθωρισμό. Διαφαίνεται ότι οι θεσμικές δεσμεύσεις κερδίζουν συνεχώς έδαφος.

ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΙΑΚΡΙΝΕΤΑΙ Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Αρχικά, ο πληθωρισμός είναι η τάση αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών στην οικονομία, σε αντίθεση με τον αποπληθωρισμό. Επιπρόσθετα, διακρίνεται στον πληθωρισμό ζήτησης που εμφανίζεται σε περιόδους έντονης οικονομικής δραστηριότητας και δημιουργείται επειδή η αύξηση της συνολικής ζήτησης υπερβαίνει το επίπεδο του προϊόντος της οικονομίας που μπορεί να παραχθεί με πλήρη απασχόληση των διαθέσιμων μέσων παραγωγής και της τεχνολογίας και έτσι προκαλείται αύξηση τιμών, αγαθών και υπηρεσιών. Αυτό συμβαίνει γιατί η προσφορά αδυνατεί να προσαρμοστεί αμέσως στην αυξημένη ζήτηση με συνέπεια την αύξηση των τιμών έως ότου εξισωθεί η συνολική ζήτηση με την προσφορά σε χρηματικούς όρους. Παράλληλα, το είδος που λέγεται πληθωρισμός κόστους εμφανίζεται συνήθως σε περιόδους υποτονικής δραστηριότητας και οφείλεται κυρίως στις ατέλειες του μηχανισμού της αγοράς και στους φόρους. Ειδικότερα, δημιουργείται από την αύξηση των στοιχείων κόστους των προϊόντων, είτε από την επιχείρηση, είτε από τους εργαζόμενους, είτε από το κράτος ή και ακόμη από τις τιμές των εισαγόμενων αγαθών. Ο πληθωρισμός διαιρείται και σε περισσότερες κατηγορίες, όπως τον εισαγόμενο που υπάρχει στην περίπτωση αύξησης των τιμών των πρώτων υλών ή αύξησης της ζήτησης των εγχώριων προϊόντων, στον κατευθυνόμενο κατά τον οποίον η εμφάνιση παρατηρείται όταν οι νομισματικές αρχές αυξάνουν την προσφορά χρήματος αλλά και στον στασιμοπληθωρισμό που είναι ο συνδυασμός πληθωρισμού και αύξησης της ανεργίας και στον συμπιεσμένο πληθωρισμό ο οποίος επιβάλλει μέγιστα όρια στις τιμές (price ceilings) για συγκράτηση του πληθωρισμού.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Οι οικονομολόγοι διακρίνουν διάφορα είδη πληθωρισμού που αντιστοιχούν σε διαφορετικές απόψεις για τα αίτια που τον προκαλούν. Θα δώσουμε τα βασικά σημεία των δύο πιο σημαντικών απόψεων που αναφέρονται στον πληθωρισμό ζήτησης και στον πληθωρισμό κόστους.

♦ Πληθωρισμός ζήτησης

Κατά την άποψη αυτή ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας ζήτησης. Όπως αναφέραμε προηγουμένως, καθώς η οικονομία πλησιάζει το επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, αρχίζουν να δημιουργούνται στενότητες στην αγορά ορισμένων παραγωγικών συντελεστών, με συνέπεια την αύξηση της τιμής τους. Η αύξηση της τιμής των παραγωγικών συντελεστών προκαλεί αύξηση του κόστους παραγωγής και, επομένως, αύξηση της τιμής των προϊόντων. Όταν η οικονομία φτάσει στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, παραπέρα αύξηση της συνολικής ζήτησης είναι εξ ορισμού πληθωριστική, εφόσον δεν αυξάνεται η παραγωγή.

♦ Πληθωρισμός κόστους

Η άποψη ότι ο πληθωρισμός είναι αποτέλεσμα υπερβάλλουσας ζήτησης δεν εξηγεί γιατί υπάρχει πληθωρισμός και σε περιόδους χαμηλής σχετικά ζήτησης, δηλαδή σε περιόδους ανεργίας και μείωσης εισοδήματος. Ο πληθωρισμός κόστους τονίζει το ρόλο των εργατικών σωματείων και τη δύναμη ολιγοπωλίων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, τα εργατικά σωματεία ή ορισμένα από αυτά έχουν αρκετή δύναμη, ώστε να μπορούν να πετυχαίνουν αυξήσεις των μισθών και των ημερομισθίων, ακόμα και όταν υπάρχει ανεργία. Από την μεριά τους τα μεγάλα μονοπώλια και ολιγοπώλια έχουν αρκετή δύναμη στην αγορά, ώστε να μεταβιβάζουν τις αυξήσεις του κόστους, που προκαλούνται από την αύξηση των εργατικών μισθών, στους αγοραστές αυξάνοντας την τιμή του προϊόντος. Πολλά, όμως, από τα προϊόντα αυτά αποτελούν πρώτη ύλη για την παραγωγή άλλων αγαθών, που σημαίνει αύξηση του κόστους και της τιμής τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο η αρχική αύξηση του κόστους σε ορισμένους κλάδους διαχέεται σε ολόκληρη την οικονομία, με αποτέλεσμα, την αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών. Είναι φανερό ότι η παραπάνω διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει τόσο από τα εργατικά σωματεία (αύξηση μισθών) όσο και από τις επιχειρήσεις (αύξηση κερδών). Στον πληθωρισμό κόστους ανήκει φυσικά και η περίπτωση που η αύξηση του κόστους προέρχεται από την αύξηση της τιμής ορισμένων βασικών πρώτων υλών και ενεργειών, κυρίως της τιμής του πετρελαίου. Η αύξηση της τιμής που πέτυχαν κατά το 1973 και το 1979 οι χώρες του ΟΠΕΚ (ΟPEC) είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα πληθωρισμού κόστους.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

♦ Σταθερά χρηματικά εισοδήματα

Είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός πλήττει όλα τα άτομα που το χρηματικό τους εισόδημα είναι σταθερό ή αυξάνεται με ρυθμό μικρότερο από το ρυθμό του πληθωρισμού, γιατί σε αυτήν την περίπτωση μειώνεται το πραγματικό τους εισόδημα και, κατά συνέπεια, το βιοτικό τους επίπεδο. Τα άτομα αυτά είναι συνταξιούχοι, μισθωτοί και γενικά υπάλληλοι, που ο μισθός τους δεν αναπροσαρμόζεται συχνά. Αντίθετα, ο πληθωρισμός ευνοεί, ή τουλάχιστον δεν πλήττει, τα άτομα που το εισόδημα τους προέρχεται από κέρδη, γιατί τα κέρδη συνήθως αυξάνονται μαζί με τον πληθωρισμό. Αξίζει να σημειώσουμε ότι πολλές κατηγορίες μισθωτών μπορεί να προφυλάσσονται από τον πληθωρισμό με ρήτρες για αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή (ΑΤΑ). Αυτό σημαίνει ότι το συμβόλαιο εργασίας περιλαμβάνει και έναν όρο (ρήτρα) για αυτόματη αύξηση των αποδοχών ίση με το ρυθμό πληθωρισμού. Σε αυτήν την περίπτωση δεν επέρχεται μείωση της αγοραστικής δύναμης.

♦ Αποταμιευτές

Ο πληθωρισμός μειώνει την αξία των αποταμιευτών. Τα άτομα που πλήττονται περισσότερο είναι οι μικροί αποταμιευτές που δεν έχουν δυνατότητα έγκαιρης και ασφαλούς επένδυσης των χρημάτων τους. Είναι φανερό ότι ο πληθωρισμός αποτελεί αντικίνητρο για αποταμίευση. Έτσι, σε περιόδους έντονου πληθωρισμού αυξάνεται η κατανάλωση και μειώνεται η αποταμίευση.

ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

Μακροχρόνια, ο πληθωρισμός θα είναι χαμηλός αν είναι χαμηλός και ο ρυθμός αύξησης του χρήματος. Αυτό μπορεί να προϋποθέσει την άσκηση περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής για να μειωθούν τα ελλείμματα. Ωστόσο, για να φτάσουμε σ' αυτήν την κατάσταση από μία αρχική κατάσταση υψηλού πληθωρισμού, μπορεί να χρειαστεί να περάσουμε από μία ενδιάμεση φάση υψηλής ανεργίας. Είναι δυνατόν μία τέτοια μετάβαση να γίνει γρηγορότερα και με λιγότερο επώδυνο τρόπο; Όσο πιο αξιόπιστη είναι η νέα πολιτική, τόσο ταχύτερη θα είναι η προσαρμογή των προσδοκιών και της συμπεριφοράς. Παράδειγμα αποτελεί **η βρετανική πολιτική στην περίοδο 1992-1997** η οποία λειτουργούσε ως εξής: Ο υπουργός Οικονομικών ανακοίνωνε το στόχο του πληθωρισμού για τα επόμενα χρόνια. Κάθε μήνα, αξιωματούχοι του υπουργείου Οικονομικών και της Τράπεζας προσπαθούσαν να συμφωνήσουν πάνω στα προτεινόμενα επιτόκια. Επιπλέον και πέρα από τις μηνιαίες συσκέψεις, η Τράπεζα ήταν αρμόδια για την εκπόνηση της τριμηνιαίας *Έκθεσης Πληθωρισμού* η οποία δημοσιευόταν ανοιχτά και χωρίς τον παραμικρό έλεγχο από το υπουργείο. **Η βρετανική πολιτική μετά το 1997** (το Μάιο του 1997) ο νέος υπουργός Γκόρντον Μπράουν, παραχώρησε στην Τράπεζα της Αγγλίας « επιχειρησιακή ανεξαρτησία» στον καθορισμό των επιτοκίων. Η τράπεζα επιδιώκει την επίτευξη του στόχου του πληθωρισμού, τον οποίο θέτει ο υπουργός.

Ουσιαστικά, ο πληθωρισμός εμφανίζεται όταν οι κυβερνήσεις παραμερίζουν τους συνετούς τραπεζίτες. Οι προτάσεις για ανεξαρτησία της κεντρικής Τράπεζας σημαίνουν ανεξαρτησία από την κυβέρνηση. Μακροχρόνια, το προϊόν βρίσκεται στο επίπεδο του δυνητικού προϊόντος, άρα τελικά η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών θα πρέπει να οδηγήσει σε μείωση του πληθωρισμού, χωρίς μόνιμη μείωση του προϊόντος. Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών αποτελεί δέσμευση της κυβέρνησης για περιορισμό του χρήματος και διατήρηση χαμηλού πληθωρισμού.

Αντιπληθωριστική πολιτική : Η αντιμετώπιση του πληθωρισμού ζήτησης είναι σχετικά εύκολη, καθώς απαιτεί μέτρα (δημοσιονομικής ή νομισματικής πολιτικής) μείωσης της ζήτησης. Η αντιμετώπιση του πληθωρισμού κόστους είναι πολύ δύσκολη καθώς απαιτεί έλεγχο των μισθών και τιμών είτε με την εξάλειψη των πάσης φύσης ολιγοπωλιακών μορφών αγοράς, είτε με μέτρα άμεσου ελέγχου των τιμών (τα οποία όμως δημιουργούν περαιτέρω προβλήματα στις αγορές).

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΠΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ-ΠΟΤΕ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ

Αποπληθωρισμός, τυπικά, είναι η γενικευμένη μείωση των τιμών των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών, σε τέτοια επίπεδα, ώστε ο γνωστός δείκτης τιμών καταναλωτή να έχει αρνητικό πρόσημο, κάτι που ευνοεί την ανταγωνιστικότητα μίας καπιταλιστική οικονομίας. Σε πολύ γενικές γραμμές οι συντελεστές που συμμετέχουν στη διαμόρφωση των τιμών είναι οι τιμές στις πρώτες ύλες – βοηθητικά υλικά, οι μισθοί των εργαζομένων και το κέρδος (υπεραξία) των επιχειρηματιών. Από αυτούς τους τρεις παράγοντες η εύκολη λύση είναι η περικοπή μισθών. Ο αποπληθωρισμός μπορεί να βάλει την οικονομία σε ένα φαύλο κύκλο : Ο κόσμος δεν αγοράζει περιμένοντας οι τιμές να πέσουν κι άλλο αλλά και εξαιτίας των μειωμένων μισθών. Έτσι οι πωλητές μειώνουν κι άλλο τις τιμές τους λόγω χαμηλής ζήτησης και επιβραδύνονται οι επενδύσεις. Συνεπώς τα έσοδα για το κράτος είναι λιγότερα. Η μόνη περίπτωση που η πτώση των τιμών θα ήταν κάτι θετικό, θα ήταν αν ταυτόχρονα δεν έπεφταν και οι μισθοί. Με αυτόν τον τρόπο θα αυξανόταν η αγοραστική δύναμη.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«Εφημερίδες –Ριζοσπάστης, Το Βήμα»

<http://users.teilam.gr/~emastrogianni/plithorismos.htm>

«Εισαγωγή στην μακροοικονομία του Ε.Σ. Σαρτζετάκη»

Εγκυκλοπαίδεια έτους 1978

